

मुंबई मेट्रो प्रकल्पांच्या कारशेडकरिता पर्यायी जागा
निश्चित करण्यासंबंधी राज्य शासनास शिफारस
करण्याकरिता समिती गठित करण्याबाबत.....

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
शासन निर्णय क्रमांक: एमआरडी-३३१९/प्र.क्र.७८(भाग-८)/नवि-७
दिनांक : ०६ जानेवारी, २०२१.

प्रस्तावना :-

मुंबई मेट्रो लाईन-३ व लाईन-६ यांचे एकत्रिकरण करून त्यांचे कारशेड कांजुरमार्ग येथे करण्याबाबत जाहीर करण्यात आलेल्या निर्णयास अनुसरून सविस्तर प्रकल्प अहवाल (डी.पी.आर.) तसेच तांत्रिक व्यवहार्यता इ. बाबतची कार्यवाही मुंबई मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि. तसेच मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण यांच्या स्तरावर सुरु करण्यात आली होती. जिल्हाधिकारी, मुंबई उपनगरे यांनी त्यांच्या दि. १ ऑक्टोबर, २०२० रोजीच्या आदेशान्वये मौजे कांजुरमार्ग, ता. कुर्ला येथील जमिनीचा आगाऊ ताबा मेट्रो कारशेड व अनुषंगिक प्रयोजनार्थ मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाकडे दिला होता. दरम्यान, कांजुरमार्ग येथील जमिनीसंबंधी मा. उच्च न्यायालयात दाखल झालेल्या याचिकांमध्ये मा. उच्च न्यायालयाने दि. १६ डिसेंबर २०२० रोजीच्या अंतरीम आदेशाद्वारे जिल्हाधिकारी, मुंबई उपनगरे यांच्या उपरोक्त आदेशाच्या अंमलबजावणीस व सदर जमिनीवर सुरु असलेल्या कामास स्थगिती दिली आहे.

मुंबई मेट्रो मार्गिका-३, ४ व ६ या तीन मेट्रो मार्गिकांच्या एकत्रित कार डेपो करिता तसेच मार्गिका-६ व प्रस्तावित मार्गिका-१४ च्या आंतर-बदल स्टेशन व त्याचे फायदे पाहता कांजुरमार्ग येथील जमीन संयुक्तिक असल्याचे तसेच एकत्रित कार डेपोमुळे उक्त स्वतंत्र प्रकल्पांच्या कारडेपोकरिता लागणारी जमीन व तिच्या अधिग्रहण खर्चामध्ये तुलनेने मोठया प्रमाणात बचत होऊ शकते, असे मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाने मत व्यक्त केले आहे. कांजुरमार्ग येथील जमिनी संबंधीची बाब न्यायप्रविष्ट असून मा. उच्च न्यायालयाचे स्थगिती आदेश आणखी काही कालावधीसाठी लागू राहण्याची शक्यता आहे. अशा परिस्थितीत मेट्रो मार्गिका-३ व ६ प्रकल्पांच्या अंमलबजावणीवर परिणाम होऊन प्रकल्प पूर्णत्वास विलंब होऊन प्रकल्प किंमतीमध्ये वाढ होण्याची शक्यता आहे. यास्तव मुंबई मेट्रो मार्गिका-३, ४ व ६ यांचे कार्यान्वयन नियोजन व स्थापत्य कामाची सद्यःस्थिती विचारात घेता, प्रकल्प अंमलबजावणीतील कालापव्यय व अतिरिक्त वित्तीय भार टाळणे तसेच प्रकल्पाची कार्यक्षमता व दिर्घकालिन नियोजन या दृष्टीकोनातून मेट्रो कारशेडसाठी पर्यायी सुयोग्य जागेची निश्चिती करणे आवश्यक आहे. या पार्श्वभूमीवर, मेट्रो कारशेडकरिता पर्यायी जागा निश्चित करण्यासाठी राज्यशासनास शिफारस करण्याकरिता मा. मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती गठीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यानुषंगाने शासनाने पुढील प्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय :-

मुंबई मेट्रो प्रकल्पांच्या कारशेडकरिता पर्यायी जागा निश्चित करण्यासाठी राज्य शासनास शिफारस करण्याकरिता मा. मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली पुढीलप्रमाणे समिती गठित करण्यात येत आहे :-

१)	मा. मुख्य सचिव	-अध्यक्ष
२)	प्रधान सचिव (पर्यावरण विभाग)	-सदस्य
३)	आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका	-सदस्य
४)	विभागीय आयुक्त, कोकण विभाग	-सदस्य
५)	आयुक्त, परिवहन, महाराष्ट्र राज्य	-सदस्य
६)	व्यवस्थापकीय संचालक, मुंबई मेट्रो रेल कॉ. लि., मुंबई	-सदस्य
७)	श्री. के. व्ही. कृष्णा राव, प्राध्यापक, स्थापत्य व अभियांत्रिकी विभाग, प्रमुख, सेंट्रल फॉर अर्बन सायन्स अॅण्ड इंजिनीअरींग, आय.आय. टी., मुंबई	-सदस्य
८)	श्री. प्रमोद अहुजा, डायरेक्टर (वर्क्स), मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण	-सदस्य
९)	श्रीम. सोनिया सेठी, अतिरिक्त महानगर आयुक्त, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण	-सदस्य सचिव

२. सदर समितीची कार्यक्षमता पुढीलप्रमाणे असेल :-

- आरे येथील यापूर्वी मेट्रो लाईन-३ च्या कारशेड डेपोकरीता प्रस्तावित केलेला आराखडा सदर प्रकल्पाच्या डिझाईन कालावधीच्या गरजा पूर्ण करण्यास पुरेसा आहे किंवा कसे, अथवा त्या गरजा पूर्ण करण्याकरिता आणखी जमिनीची व परिणामी आणखी वृक्षतोड करण्याची आवश्यकता भासेल किंवा कसे, याबाबत तपासणी करणे.
- मेट्रो लाईन-३ व लाईन-६ या मार्गांचे सुलभरित्या एकत्रिकरण करणे शक्य आहे काय, व यासाठी अंदाजित खर्च व कालावधी या बाबी तपासणे.
- कार्यक्षमतेतील फायदे व जनहित या बाबी विचारात घेता कांजुर मार्ग येथील जागा ही आरे येथील जागेपेक्षा अधिक सुयोग्य आहे किंवा कसे, याची तपासणी करणे.
- मेट्रो लाईन-३, लाईन-४ व लाईन-६ या मार्गांच्या डिझाईन कालावधीमध्ये या मार्गांवरील वाहतूक गरजा हाताळण्यासाठी कांजुर मार्ग येथील जागा पुरेशी व सुयोग्य आहे काय, ही बाब तपासणे.
- सर्व अनुषंगिक मुद्दे व उपलब्ध पर्याय विचारात घेऊन मेट्रो प्रकल्पांची कार्यक्षमता व दिर्घकालीन नियोजन या दृष्टीकोनातून मेट्रो कारशेडसाठी सुयोग्य पर्यायी जागेची निश्चिती करण्याकरिता शासनास शिफारस करणे.

३. सदर समितीने एक महिन्यात शासनास अहवाल सादर करावा.

४. सदर समितीस आवश्यक ते सहकार्य करण्यास महानगर आयुक्त, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण, व्यवस्थापकीय संचालक, मुंबई मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि., मुंबई व जिल्हाधिकारी मुंबई उपनगरे यांनी संबंधितांना सूचना द्याव्यात.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२१०१०६१२०३४२००२५ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(विजय चौधरी)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, यांचे सचिव.
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
३. मा. उप मुख्यमंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
४. मा. मंत्री (नगर विकास) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
५. मा. राज्यमंत्री (नगर विकास) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
६. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
७. मा. सचिव, शहरी विकास मंत्रालय, भारत सरकार, निर्माण भवन, नवी दिल्ली
८. अपर मुख्य सचिव (महसूल), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
९. अपर मुख्य सचिव, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१०. अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
११. अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१२. प्रधान सचिव (नगर विकास -१), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१३. प्रधान सचिव (नगर विकास -२), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१४. प्रधान सचिव (पर्यावरण विभाग), मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१५. महानगर आयुक्त, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण, वांद्रे (पूर्व), मुंबई ४०० ०५१.
१६. आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, मुंबई.
१७. जिल्हाधिकारी मुंबई शहर/मुंबई उपनगरे/ठाणे
१८. व्यवस्थापकीय संचालक, मुंबई मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि. मुंबई.
१९. सह सचिव (नवि-११), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
२०. निवड नस्ती (नवि-७).